

NAISET EDUSKUNTATYÖSSÄ.

Kirjoittanut *Mina Sillanpää.*

Ääni- ja vaalioikeuden myöntäminen naisille herätti kuten luonnollista äärettömän suuren huomion. Olihan Suomi ensimmäinen maa Europassa, missä naiset olivat saaneet valtiolliset oikeudet, ja jännityksellä odotettiin, saavatko naiset siksi paljon luottamusta, että kilpailussa onnistuvat valloittamaan edustajapaikkoja itselleen. Työläisnaisten piireissä pohdittiin kysymyksiä, miten menetellen saataisiin vaaliagitatsiooni siksi voimakkaaksi, että voitaisiin saada edes muutamia naisia valittua eduskuntaan. Yleinen käsitys oli, että naiset ovat vanhoillisempia ja kehittymättömyyksiä käsittämään äänioikeuden merkitystä, he kun eivät olleet tottuneet valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Työväen piireissäkin kämeni ajatuksia siitä, että työläiset naiset voivat helposti joutua porvareiden ja varsinkin pappien vaikutukselle alttiiksi. Voivat äänestää virsikirjalla, kuten toveri Valpas sanoi Oulun puoluekokouksessa.

Äänioikeuden ratkaisun jälkeen ryhtyivät naisjärjestöt innolla vaalivalmisteluun. Olivathan naiset nyt saavuttaneet täysikäisyyden, tulleet tunnetuiksi tasa-arvoisiksi kansalaisiksi miehiin nähden.

Sos.-dem. puoluekokouksessa, joka pidettiin Oulussa 20—27 p:nä elokuuta 1906, laadittiin ja hyväksyttiin vaaliohjelma, johon sisällytettiin tärkeimmät niistä kysymyksistä, mitä naiset olivat edustajakokouksessaan herättäneet ja kypsyttäneet. Puoluekokouksessa alustivat toverit: Hilja Pärssinen kysymyksen

lasten ja nuorten henkilöiden suojeluksesta ja kotityön suojeluksesta, Ida Aalle (Teljo) kysymyksen naisten työn suojeluksesta, Miina Sillanpää yleisestä kieltolaista ja Maria Laine (Paaso) ehdotti vielä kokouksessa vaaliohjelmaan otettavaksi kysymyksen siviililain korjauksesta naisen asemaan nähden, josta kokous hyväksyi vaaliohjelmaan seuraavan kohdan: „Ne säädökset siviililaissa, jotka asettavat naisen ala-arvoiseen asemaan miehen suhteen sukupuolensa perusteella, ovat poistettavat.” Kaikki toisetkin naisten esittämät kysymykset otettiin vaaliohjelmaan.

Yleisen puolueen vaaliohjelman perusteella ryhdyttiin käymään vaaleihin. Naisten äänioikeuden saavutus oli kuitenkin siksi suuri ja tärkeä tapahtuma, ja ensimmäiset vaalit siksi merkitykselliset, että useiden naisosastojen kehoituksesta kutsui Sos.-dem. Naisliitto ylimääräisen naisten edustajakokouksen lokakuun 8—10 p:nä 1906 Viipuriin keskustelemaan ja selvittelemään, miten saavutettuja oikeuksia olisi sekä naisten että köyhälistöluokan hyväksi käytettävä.

Kokouksessa sovittua menettelyä käyttäen alkoivat maamme työläisnaiset reippaan vaalitoiminnan. Niinpä saatiin työläisnaisten ehdokkaat vaalilistoille, joista suurin osa sitten tulikin valittua. Vaaliohjelman tunnetuksi tekeminen ja vaalitekniikan selostaminen ja opastaminen, oli jättiläistyö, joka suoritettiin mitä suurimmalla innostuksella ja hartaudella. Vaalikokouksia ja koevaaleja toimeenpantiin kaikkialla sillä seurauksella, että kun vaalipäivä tuli, niin työläismiehet ja naiset olivat niin itsetietoisia, ettei heidän tarvinnut vaalineuvojaa apunaan käyttää. Ensimmäisissä vaaleissa osattiinkin äänestää paljon paremmin kuin nykyään, silloin ei tullut niin paljon hyljättyjä lippuja, kun mitä on tullut viimeisissä vaaleissa.

Kaikkissa vaalikokouksissa oli silloin yleisöä tungokseen saakka, oli kuin kansa olisi herännyt pitkäaikaisesta horrostilasta. Sen toivo uudesta onnellisemmasta elämästä oli kyt-

ketty eduskuntaan, jonka kokoonpanoon se ensi kerran sai vaikuttaa.

Kun valkeni ensimmäinen vaalipäivä, jolloin Suomen naiset rinnan miesten kanssa astuivat vaaliuurnalle, tuntui se suurimmalta juhlapäivältä, kuin mitä koskaan on ollut. Vaalipaikoilla oli tavattomat jonot, sillä kaikki tahtoivat päästä mahdollisimman nopeasti voimain mittelyyn. Ja vaalin tulos — 80 sosiali-

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän naiset v. 1914. Vasemmalta oikealle: Aura Kiiskinen, Mimmi Haapasalo, Hanna Karhinen, Sofia Hjulgren, Hilja Pärssinen, Hulda Salmi, Elviira Vihersalo, Alma Jokinen, Mimmi Kanervo, Anni Huotari, Miina Sillanpää, Ida Aalle-Teljo.

demokraattista edustajaa ja niistä 9 naista — oli parempi, kuin oli osattu odottaakaan.

Ensimmäiseen eduskuntaan tuli valituiksi seuraavat nais-toverit: Ida Aalle, Anni Huotari, Mimmi Kanervo, Maria Laine, Sandra Lehtinen, Jenny Nuotio, Hilja Pärssinen, Maria Raunio ja Miina Sillanpää.

Työläisnaisten ja työläisten astuminen valtiolliseen toimintaan herätti työläispiireissä toiveita, muualla epäilyjä, vieläpä ivaa. Valtiolliset asiat ovat niin syvällisiä ja kauvas kantavia

ja lainlaadinta niin monimutkaista, etteivät ainakaan työläisnaiset niitä voi käsittää, sanottiin. Edesvastuu ensimmäisillä naisedustajilla oli näin ollen erittäin suuri, siitähän tulisi paljon riippunaan miten naisedustajat tulisivat myöhemminkin eduskuntatyössä vaikuttamaan.

Työläisnaisedustajat tekivät ensimmäisessä eduskunnassa seuraavat aloitteet: Aviovaimon toimialaa ja pesän oikeuden hallintoa koskevan lainsäädännön uudistaminen, sekä aviovaimon oikeus lapsiinsa. Kotien perustaminen lapsia, aviottomia äitejä ja heidän lapsiaan varten ja palkkaussäännön kumoaminen. Kun parvaristaholta oli tehty alote naisen naimaijän korottamisesta (15 v:sta 17) niin tekivät työläisnaisedustajat asiasta myös oman aloitteen. Kaikki muut aloitteet tulivat sillä kertaa hylätyiksi, paitsi viimeainittu, joka sellaisena läpäisi. Kun nyt jälkeenpäin katselee naisten vaikutusta ensimmäisessä eduskunnassa, niin täytyy myöntää, että vain harvat siellä olivat valmiit huomattavalla tavalla vaikuttamaan asiain ratkaisuun, mutta sanaa oli sanottava miesedustajista. Mutta pyhä innostus korvasi, mitä taidosta puuttui, ja vähitellen ne, jotka useammin tulivat valittua pääsivät syventymään asioihin. Sos.-dem. naisedustajain toimesta on sittemmin tehty koko joukko eduskunta-alotteita, joista toiset huomattaviakin ja kauvaskantoisia. Niistä ansaitsee tulla tässä mainituksi:

Anomukset äitiysvakuutuksesta, kotien perustamista turvattomia lapsia ja niitä heidän äitejään varten, jotka haluavat lastensa luona olla ensi ikävuoden ajan, Kansakoulun asettamisesta kaikkien koulujen pchjakouluksi, Aistiviiiallisten hoidon ja kasvatuksen järjestämisestä lainsäädäntötoimenpiteen kautta, Rautatiellä toimivien työläisnaisten aseman parantamisesta, esitykset Laiksi kauppa-, konttori- ja liikeapulaisten suojeluksesta, Kätilötoimen järjestämisestä, Lapsenmurhaa koskevien rangaistusten lieventämisestä, Lasten ja nuorten henkilöiden oikeudesta harjoittaa kauppaa ja elinkeinoa kadulla. (Kaikki nämä

alotteet ovat Hilja Pärssisen valmistamia.) Anomus kotityön suojeluksesta (valmisti Aura Kiiskinen). Anomukset Palkkaus-säännön kumoamisesta, Työnvälitystoiminnan kunnallistuttami-
sesta, Tilastollisen tutkimisen toimeenpanemisesta alaikäisiin palkollisiin nähden ja suojeluksen ulottaminen kotitaloustyöläi-
siin sekä lakiesitys eläkkeiden myöntämisestä punaisten sota-

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän naisjäsenet v. 1925. Vasemmalta oikealle: Hilda Seppälä, Hilma Koivulahti-Lehto, Aino Sommarberg, Hilma Valjakka, Anni Haverinen, Ida Vihuri, Aino Lehtokoski, Anni Huotari, Miina Sillanpää, Fanny Ahlfors, Anni Savolainen, Olga Leinonen

leskille ja orvoille (Miina Sillanpään valmistamina) ja Anomus kansankoululasten avustuksesta (Olga Leinosen laatima). Tehdyistä aloitteista, jotka aina ensin tulivat ylimielisesti hylätyiksi, ovat useimmat lopulta johtaneet tulokseen. Niinpä on avio-
vaimon oikeussuhteita koskeva laki hallituksen esityksestä nyt
koossa olevassa eduskunnassa käsiteltävänä. Laki kauppa-,
konttori- ja varastoliikkeissä toimivien henkilöiden suojeluk-

sesta on hyväksytty. Sama laki työsopimuksista, jonka kautta kumottiin tuo surkean kuuluisa palkkaussääntö. Työnvälitystoiminta on kunnallistutettu. Ulkopuolella avioliiton syntyneiden lasten oikeudellinen asema on lailla turvattu. Eduskunta on päättänyt, että kansakoulu on asetettava kaikkien koulujen pohjakouluksi. Myös ovat naiset eduskunnassa vointinsa mukaan ottaneet osaa sellaisten tärkeitten asiain ajamiseen kuin esim. työväen suojeluksen ja vakuutuksen, oppivelvollisuuden, kieltolain, uskonvapauden ja köyhäinhoitolain uudelleen järjestämisen. Kansalaissodan jälkeen oli eduskunnalla tärkeä tehtävä koettaa etsiä menettelytapoja sodan seurausten lieventämiseksi. 20,000 sotaorpoa ja tuhansia leskiä oli jäänyt vaille huoltajaa valkoisten voittajain armoille, voittajain, joiden säälintunteen tukahutti kauhea kostonhimo.

Silloin tehtiin jo mainittu sotaorpojen ja leskien eläkelakisitys sekä anottiin määrärahoja samaan tarkoitukseen.

Armahduskysymyksen selvittelyssä ovat ryhmämme nais-edustajat voimakkaasti vaikuttaneet sekä eduskunnassa että toimien n.s. „kapinavankien” avustamisessa sekä heidän asiainsa järjestämisessä.

Naisten vaikutus eduskuntatyöhön on nykyään jo tunnustettu tarkoitustaan vastaavaksi, he ovat tuoneet terveellisen lisän ja asiantuntemuksen lainlaadintatyöhön. Vähitellen on naisten toiminta eduskunnassa vakiintunut. Valiokuntatyössä ovat naiset tasa-arvoisina mukana ja osaltaan vaikuttavat lakien muodostamiseen. Suurin piirtein katsoen täytyy todeta, että naisten eduskunnallinen toiminta on vastannut sille asetetut toiveet, sitä todistaa myöskin naisten yleinen luottamus, sillä jatkuvasti ovat naiset meidän puolueessamme saaneet vaaleissa lisääntyvää luottamusta, sillä nykyisessä eduskunnassa on sos.-dem. ryhmän 57 edustajasta 12 naista. Porvarisluokan naiset eivät sensijaan ole jaksaneet yhtä ripeästi puoliaan pitää, sillä nykyisessä eduskunnassa on porvarisryhmissä yhteensä ainoas-

taan 5 naista, ja kommunisteilla, joilla edellisessä eduskuntaryhmässä oli 6 naista, ei nyt ole yhtään naisedustajaa.

Nykyisessä eduskunnassa on sos.-dem. ryhmässä seuraavat naisedustajat: Fanni Ahlfors, Anna Haverinen, Anni Huotari, Hilma Koivulahti-Lehto, Aino Lehtokoski, Olga Leinonen, Anni Savolainen, Hilda Seppälä, Miina Sillanpää, Aina Sommarberg, Hilma Valjakka ja Ida Vihuri.

Seuraava taulukko osoittaa naisedustajain lukumäärää eri vaalien jälkeen yksikamarimme vaikutusajalla:

V.	Sos.-dem.	Parvarill.	Komm.	Yhteensä
1907	9	10		19
1908	13	12	Kommunisti puoluetta ei vielä ollut	25
1909	12	9		21
1910	10	7		17
1911	9	5		14
1914	13	7		20
1917	17	7		24
1918	10	9		19
1919	10	7		17
1922	11	3	6	20
1924	12	5	—	17

Kansalais- ja maailmansodan kaameat tapaukset ja seuraukset ovat varsin lamauttavasti vaikuttaneet yleensä puolue-toimintaan, mutta varsinkin eduskuntatyöhön. Kansalais-sodassa menetimme kaatuneina, murhattuina, pitkäaikuisessa vankeudessa virunneina tai Venäjälle paenneina suurimman osan siitä kouluuntuneesta joukosta, joka puolueen luottamus-toimissa ja puolueen edustajina eduskunnassa oli toiminut. Suonenisku oli liian ankara, se lamaannutti jällelle jääneet, ja se herätti vähemmän kehittyneissä epäilyksen siemenen puolueen lopullisen päämäärän suhteen. Puolue toiminta ja edus-

kuntatyö kärsi aluksi, mutta uudet työntekijät kasvavat vähitellen tehtäviinsä. Kunhan työväestö taas löytää yhtenäisyyden ja havahtuu samanlaiseen innostukseen, kuin oli äänioikeustaistelun ja ensimmäisien vaalien aikana, niin silloin sillä on toivokas tulevaisuus.

Mikkelin sos.-dem. Naisyhdistys v. 1925.